

STORTINGET

Dokument 13

(2020–2021)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for
2020

Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2020

Til Stortinget

Under følger årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske forsamlinger:

- Det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene
- Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)
- Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid (CPAR)
- NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA)

Årsrapporten til Nordisk råds delegasjon behandles separat i forbindelse med regjeringens årlige melding til Stortinget om nordisk samarbeid. Det rapporteres ikke fra Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet og Stortingets delegasjon til Konferansen om EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, der deltakelsen for begge utgår fra utenriks- og forsvarskomiteen.

Årsrapportene som følger, gir et bilde av omfanget og bredden i Stortingets interparlamentariske delegasjoners virksomhet i 2020. De beskriver arbeidet i de ulike delegasjonene og hvilke temaer som har preget samarbeidet. Delegasjonene har ulike tematiske og geografiske virkeområder. Parlamentarikerforsamlingene

har forskjellig tilknytning til de multilaterale foraene de er assosiert med. Noen har tett kontakt med regjeringssidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Parlamentarikerforsamlingene har likevel mange fellestrekk og utgjør en viktig del av det multilaterale system.

Menneskerettigheter og demokratiutvikling står sentralt i flere av parlamentarikerforsamlingene. I PACE er dette den overordnede tematikken, liksom det inngår i kjernen av organisasjonenes virke for OSSE PA og IPU. Sikkerhetspolitikk er en fellesnevner for NATO PA og OSSE PA. Kinas fremvekst og geopolitiske konsekvenser av dette, særlig stormaktrivalisering mellom Kina og USA, har vært aktuelle tema for blant annet NATO PA, ASEP/AIPA og den arktiske delegasjonen. De handelspolitiske konsekvensene av dette har stått sentralt for EØS/EFTA og ASEP/AIPA. De har vært opptatt av utviklingen i WTO og hvordan både pandemi og vedvarende stormaktsrivalisering har påvirket et multilateralt handelssystem under sterkt press, og forholdet mellom USA, Kina/Asia og EU. Utviklingen i nordområdene, særlig konsekvensene av klimaendringene, har vært drøftet i den arktiske delegasjonen og i OSSE PA. Det oppleves økt internasjonal politisk interesse for Arktis og nordområdene.

Multilateralt samarbeid

Multilateralt samarbeid står sentralt i samtlige delegasjoner. EFTA markerte sitt 60-årsjubileum i 2020. Det var også 30 år siden vedtakelsen av Paris-charteret, som ligger til grunn for OSSE sitt arbeid. Det multilaterale samarbeidet var fortsatt generelt under press sist år. Koronapandemien bidro til å forsterke denne utviklin-

gen ved at dialogen fra og med mars måtte skje gjennom digitale plattformer. Samtidig har pandemien vist at internasjonalt samarbeid er viktigere enn noen gang for å møte grenseoverskridende utfordringer.

Brexit og utviklingen i WTO preget EØS/EFTAs virksomhet også i 2020. I forholdet til EU var det særlig utfordringer knyttet til fri bevegelse av varer og personer i det indre marked, samt samarbeid innenfor helse og om felles innkjøp av vaksiner, som stod sentralt. Det gjorde også hvordan EUs langtidsbudsjett og vektlegging av grønn og digital omstilling i gjenreisningsarbeidet etter pandemien vil kunne prege samarbeidet i EØS fremover.

OSSE PA fremstod fortsatt som svært lite samlet, særlig om de frosne konfliktene innenfor organisasjonens geografiske nedslagsfelt, og ofte med Russland stående alene. Stortinget ble i september 2020 tildelt status som observatørland i AIPA. Stortingets observatørdeltakelse vil gi en ny parlamentarisk dimensjon til samarbeidet på myndighetsnivå mellom Norge og ASEAN, og derav mulighet til tettere dialog med de ti ASEAN-landene.

Rettsstat og demokrati

Demokrati, menneskerettigheter og rettsstatens prinsipper var også i 2020 under press mange steder i verden, inkludert i vår egen verdensdel. Demokratisk forankring av myndighetenes tiltak og krisehåndtering kom i fokus under koronapandemien, og regjeringer ble anklaget for å misbruke situasjonen til å innføre tiltak som de ellers ikke ville få støtte for. Grunnleggende menneskerettigheter ble utfordret flere steder som følge av smittevernstiltak. PACE har under pandemien hatt et særlig fokus på sårbare grupper som utsatte kvinner og barn, minoriteter, migranter og mindreårige enslige migranter. Ulike undersøkelser har vist at alle disse gruppene har fått det verre i løpet av pandemien. OSSE PA tok initiativ til en serie med nettmøter om pandemiens påvirkning på de ulike deltakerstatene. Her framkom det at flere lands unntakslover begrenset både rettigheter og parlamentenes rolle. Flere delegasjoner har hatt situasjonen i Hviterussland høyt på dagsorden, i etterkant av et omstridt gjenvalg av president Lukasjenko høsten 2020.

Pandemiens påvirkning på samarbeidsformene

Alle parlamentarikerforsamlingene har som følge av pandemien måttet gå over til møter på digitale plattformer. Mange planlagte besøk og flere konferanser ble avlyst eller utsatt grunnet pandemien, slik som den 14. arktiske parlamentarikerkonferansen, planlagt i Tromsø for september, til 2021. På tross av koronapandemien deltok Stortinget fysisk i valgobservasjoner i USA og Georgia. Forsamlingene var i ulik hastighet og grad rede til å legge om og treffe formelle beslutninger digitalt, slik som valg. Dette forholdet har vært drøftet både i IPU, PACE og OSSE PA. Ny president for IPU, den eneste globale parlamentarikerforsamlingen, ble valgt ved bruk av en digital avstemningsløsning som fungerte godt. NATO PA har i sitt arbeid hatt fokus både på de sikkerhetspolitiske og økonomiske konsekvensene av pandemien. Fraværet av fysiske møter under pandemien gjorde det vanskeligere for delegasjonsmedlemmene å ha uformell kontakt og opprettholde nettverk, å kunne ta initiativ, utøve påvirkning og få informasjon, i en tid hvor behovet for interparlamentarisk samarbeid oppfattes å ha økt.

Koordinering og informasjonsdeling på tvers

Ut over arbeidet til de faste interparlamentariske delegasjonene innbefatter Stortingets internasjonale engasjement også komitéreiser og presidentskapets reiser, internasjonale besøk til Stortinget og internasjonale arrangementer som Stortinget er vertskap for. Med formål om å øke kunnskapsutvekslingen på tvers av delegasjonene, og mellom delegasjonene, presidentskapet og utenriks- og forsvarskomiteen (UFK), ble det i 2020 avholdt to halvårslige møter mellom delegasjonslederne, presidentskapet og UFKs ledelse. Presidentskapet innførte også at Stortinget har sin plenumsbehandling av delegasjonenes årsrapporter, med unntak av Nordisk råds årsrapport, samtidig med debatten om regjeringens årlige utenrikspolitiske redegjørelse.

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEAN (The Association of Southeast Asian Nations) interparlamentariske forsamling (AIPA) 2020

Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA)* 2020 for valgperioden 2017–2021 består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Elin Rodum Agdestein (H), leder	Åsunn Lyngedal (A)
Helge André Njåstad (FrP), nestleder	Åslaug Sem-Jacobsen (Sp)
Torstein Tvedt Solberg (A)	Ove Trellevik (H)

Generelt

Stortinget opprettet 18. juni 2015 en fast delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP). Delegasjonens arbeidsområde ble 19. november 2020 utvidet til å omfatte ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) etter at Stortinget ble tatt opp som fast observatør i september samme år.¹

ASEP er et parlamentarisk forum knyttet til dialogen som er etablert på myndighetsnivå mellom Europa og Asia knyttet til politiske, økonomiske og kulturelle spørsmål (det såkalte ASEM-samarbeidet). ASEM ble etablert i 1996 av EU og ASEAN sammen med Kina, Japan og Sør-Korea. Siden 1996 er samarbeidet betraktelig utvidet og teller nå 52 partnere. Norge ble tatt opp som medlem i 2012. Som en direkte konsekvens ble Stortinget tatt opp som medlem i ASEP i 2014. ASEP består av nasjonale parlamentarikere fra alle ASEM-landene og fra Europaparlamentet. Europa og Asia er vertskap for ASEP-møtene annethvert år.

Deltakelse i ASEP er en god plattform for parlamentarisk kontakt med asiatiske land og for å følge utviklingen i Asia. Denne regionen er av økende handels- og utenrikspolitisk betydning for Norge. Norge har for eksempel flere pågående frihandelsforhandlinger med ASEAN-landene gjennom EFTA.

AIPA er en interparlamentarisk forsamling bestående av nasjonale parlamenter i de ti ASEAN-landene i Sørøst-Asia samt nasjonale parlamenter i en rekke observatørland i Asia, Stillehavet og Europa. Norske myndigheter har siden 2015 hatt et sektordialogpartnerskap med ASEAN. Partnerskapet dekker et bredt spekter av samarbeidsområder. Stortinget har hvert år fra og med 2018 deltatt som gjest på AIPAs årlige generalforsamlinger og jobbet strukturert med å etablere tettere relasjoner til ASEAN-landene.

Hovedsaker i 2020

Koronapandemien medførte at ingen av reisene delegasjonen skulle ha deltatt på i 2020, lot seg gjennom-

føre. Delegasjonen skulle ha deltatt på sesjonen i ASEP i Kambodsja og som gjest på AIPAs generalforsamling i Vietnam høsten 2020. Mens vertskapslandet Kambodsja valgte å utsette ASEP-sesjonen til man kan møtes fysisk, valgte AIPAs vertskapsland Vietnam å gjennomføre en digital generalforsamling i september. Stortinget deltok aktivt på den digitale forsamlingen.

Observatørstatus i AIPA

Stortinget ble på AIPAs 41. generalforsamling, i september, tildelt status som observatør. Stortinget deltok under den digitale generalforsamlingen med innlegg fra både stortingspresident og leder for ASEP/AIPA-delegasjonen. Under den fysiske opptaksseremonien i Vietnam var Stortinget representert ved Norges ambassade. Observatørrollen innebærer at Stortinget inviteres til AIPAs årlige generalforsamlinger og får anledning til tett dialog med de ti ASEAN-landene, både under og mellom generalforsamlingene. Denne dialogen vil være med på å styrke de interparlamentariske relasjonene med en region av økende betydning for Norge.

Både under generalforsamlingen og i oppfølging i etterkant har delegasjonen understreket viktigheten av samarbeid innenfor bærekraft, med særlig fokus på energi og klima, hav, samt kvinner og likestilling. Handel og næringsliv vil også stå sentralt. Det er ønske om dialog med AIPA-kolleger om parlamentenes rolle med hensyn til representasjon, lovarbeid og kontroll med respektive myndigheter på de ulike politikkområdene.

Kompetanse- og nettverksbygging

Delegasjonen er opptatt av kompetanse- og nettverksbygging mellom formelle ASEP- og AIPA-sesjoner og har vært aktiv med å organisere møter og fagseminarer. Et gjentagende tema har vært betydningen av Asias økonomiske vekst og stormaktrivalisering mellom USA og Kina.

I februar holdt delegasjonen et fagseminar på Stortinget med representanter for norsk næringsliv for å se nærmere på muligheter og utfordringer for norske bedrifter i Asia. Det ble lagt særlig vekt på hvordan næringslivsutvikling i større grad knyttes opp mot FNs bærekraftsmål.

1. Delegationen endret med dette navn til Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA), ASEP/AIPA-delegasjonen.

Delegasjonen opprettholdt den aktiviteten som var mulig med hensyn til smittevern i.a. 2020. Delegasjonen ønsket nye ambassadører fra Vietnam og Thailand velkommen til Norge, førstnevnte i et fysisk møte utenfor Stortinget og sistnevnte digitalt. Delegasjonen gjennomførte også et digitalt fagseminar med delegasjonen for arktisk parlamentarisk samarbeid og delegasjonen til NATOs parlamentarikerforsamling om geopolitiske implikasjoner av Kina i Arktis. Delegasjonen er opptatt av å styrke synergien mellom de interparlamentariske delegasjonene på Stortinget gjennom denne type fagseminarer, og planlegger mer av det samme i 2021.

Etter at det ble klart at Stortinget ble tatt opp som observatør i AIPA har delegasjonsleder også gjennomført et digitalt arbeidsmøte med generalsekretæren for AIPA om rollen som observatør framover.

Delegasjonens planer for 2021

I 2021 vil delegasjonen fortsette å følge opp sin nye status som observatør i AIPA. Det er planlagt å avholde introduksjonsmøter med alle ti AIPA-medlemmer, deltagelse på seminarer i regi av AIPA-sekretariatet og på den 42. generalforsamling i Brunei. Delegasjonen vil også opprette kontakt med andre observatørland.

Delegasjonen vil delta på ASEP-sesjonen i Kambodja når det blir avklart når den kan avholdes.

Av øvrige aktiviteter kan det nevnes møte med politisk ledelse i Utenriksdepartementet og internt fagseminar om handelsavtaler i samarbeid med Stortingets EFTA/EØS-delegasjon. Delegasjonen vil også fortsette å ta imot besøk fra delegasjoner og pleie kontakt med ambassadører fra asiatiske land på egnet måte.

Oslo, den 15. januar 2021

Elin Rodum Agdestein

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2020

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2017–2021 består av følgende representanter:

Medlemmer	Personlige varamedlemmer
Ulf Isak Leirstein (uavhengig), leder	Karin Andersen (SV)
Hege Haukeland Liadal (A), nestleder	Åsmund Aukrust (A)
Ove Trellevik (H)	Elin Rodum Agdestein (H)
Marit Arnstad (Sp)	Geir Jørgen Bekkevold (KrF)

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er en verdensomspennende parlamentarikerforsamling med medlemmer fra 179 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred, samarbeid og utvikling av representativt demokrati. Tiltak for økt kvinnelig deltakelse i parlamenter og i politikk generelt har høy prioritet. IPU's arbeidsmåter er erfaringsutveksling og informasjonsdeling mellom parlamentene, tematiske programmer iverksatt av IPU's sekretariat, og tilrettelegging for parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål.

I IPU er det etablert fire faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, for bærekraftig utvikling, finansiering og handel, for menneskerettigheter og demokrati og for FN-spørsmål. I tillegg finnes det særskilte fora for kvinnelige parlamentarikere og unge parlamentarikere, en komité for Midtøsten-spørsmål og en komité for parlamentarikerens menneskerettigheter, som følger opp sakene til fengslede parlamentarikere.

Det finner sted to årlige sesjoner, én om høsten og én om våren. Sesjonene har et hovedtema, og et såkalt hastetema (emergency item).

Høringer i FN om bærekraftsmål 4: Utdanning

Delegasjonen deltok på høringer i regi av FN og IPU i New York i februar 2020 om FNs bærekraftsmål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle. I Norges innlegg la Åsmund Aukrust vekt på hvilken positiv effekt på inkludering og samhørighet det har at de aller fleste i Norge går i den samme offentlige skolen. Aukrust understreket videre hvor viktig det er å ha et system som gir mulighet til påfyll av kunnskap gjennom hele livet. Delegasjonen besøkte også Tysklands FN-delegasjon og fikk en orientering om arbeidet i Sikkerhetsrådet.

Felles nordisk studiebesøk i Washington

De nordiske IPU-delegasjonene reiste videre til Washington, hvor ambassadene hadde forberedt et omfattende program for de nordiske IPU-delegatene. De fikk møte rådgivere i Senatet, utredningstjenesten i Kongressen, utenriksdepartementet og eksperter fra tenketanker og academia. Tema var amerikansk innenrikspolitikk, herunder presidentvalget, utenrikspolitikk, handelspolitikk, Arktis, USAs forhold til Kina og Russland, NATO og transatlantiske relasjoner, samt teknologi og sikkerhet.

Covid-19-pandemien og IPU

Pandemien fikk store konsekvenser for IPU's virksomhet i 2020. Vårsesjonen, som skulle ha funnet sted i Genève i mars, ble avlyst. IPU arrangerer i samarbeid med FN hvert femte år en verdenskonferanse for parlamentspresidentene. Denne skulle vært avholdt i Wien, Østerrike, i august. En redusert digital konferanse måtte holdes i stedet. Her deltok stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen sammen med 114 av sine kolleger.

IPU's høstsesjon var planlagt i Kigali, Rwanda, i oktober, men også denne måtte avlyses. I stedet ble det avholdt et digitalt møte i Governing Council 1.–4. november. Dette er IPU's organ for administrative saker. Organisasjonens regnskap og budsjett ble behandlet og godkjent. Portugiseren Duarte Pacheco ble valgt til ny IPU-president for en periode på tre år. Her benyttet man en verdensomspennende digital avstemningsløsning som fungerte godt. Det lyktes også å få innvalgt stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen i komiteen som skal forberede annen del av parlamentspresidentkonferansen, inkludert kvinnetoppmøtet. Denne skal etter planen avholdes fysisk i Wien i juli 2021. På møtet i Governing Council deltok fra delegasjonen leder Ulf Isak Leirstein, nestleder Hege Haukeland Liadal og Ove Trellevik.

Planer for delegasjonens arbeid i 2021

Pandemisituasjonen medfører stor usikkerhet for aktiviteter i 2021. IPU's vårsesjon 2021 er foreløpig planlagt til Genève i mai/juni, og høstsesjonen planlegges lagt til Kigali, Rwanda, i november. Delegasjonen vil

også forsøke å gjennomføre et besøk fra sine britiske kolleger til Oslo. Invitasjonen ble meget godt mottatt i London, men pandemien forhindret britene i å reise til Norge i 2020.

Oslo, den 15. januar 2021

Ulf Isak Leirstein
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for 2020

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for valgperioden 2017–2021 består av:

Medlemmer	Varamedlemmer
Svein Roald Hansen (A), leder	Espen Barth Eide (A)
Heidi Nordby Lunde (H), nestleder	Fredric Holen Bjørdal (A)
Rigmor Aasrud (A)	Åsunn Lyngedal (A)
Ingunn Foss (H)	Margunn Ebbesen (H)
Morten Ørsal Johansen (FrP)	Tage Pettersen (H)
Sigbjørn Gjelsvik (Sp)	Terje Halleland (FrP)
	Per Olaf Lundteigen (Sp)
	Solfrid Lerbrekk (SV)
	Carl-Erik Grimstad (V)
	Steinar Reiten (KrF)

Delegasjonen utgjør en sentral del av Stortingets arbeid med Norges forhold til EU, EØS og EFTA. Til tross for pandemi og restriksjoner benyttet delegasjonen seg i 2020 av de ulike mulighetene for digital kontakt med Europaparlamentet og andre EU-institusjoner. Spørsmål av særlig viktighet var betydningen av koronapandemien for samarbeidet med EU (EØS) og handelspolitikken (EFTA), og brexit. Som medlemmer av Stortingets europautvalg bidro delegasjonen til sammenheng mellom arbeidet ute, i det interparlamentariske (EFTA-parlamentarikerkomiteene), og hjemme, i Europautvalget og ulike fagkomiteer. Dette er i samsvar med målet om en mer aktiv politikk overfor EU i Innst. S. nr. 115 (2006–2007) om Gjennomføring av europapolitikken og i Innst. 227 S (2012–2013) om EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU.

Organisering av EFTA/EØS-parlamentarikerkomiteene

EFTA-parlamentarikerkomiteen består av representanter for de fire EFTA-landenes parlamenter (Island, Liechtenstein, Norge og Sveits). De sveitsiske representantene er observatører i EØS-spørsmål. Komiteen er den minste av de interparlamentariske forsamlingene som Stortinget deltar i, men er kanskje den som jobber med flest saker som faktisk kommer til behandling i Stortinget, inkludert viktige samtykkesaker (EØS-relatert og handelsavtaler).

EFTA-parlamentarikerkomiteens oppgave er å drøfte EFTA-samarbeidets og EØS-avtalens utvikling, samt et vidt spekter av aktuelle europa- og handelspolitiske spørsmål. Den politiske og økonomiske utviklingen i hvert EFTA-land er også viktig. Komiteen virker som et konsultativt organ for EFTAs ministerråd. De halvårlige møtene med EFTAs ministre (fra Norge næringsministeren) utgjør derfor en sentral del av komiteens arbeid. Her gir parlamentarikerkomiteen innspill til strategi og innhold i EFTAs handelsforhandlinger. Komite-

en møter også EØS/EFTA-ministrene (fra Norge EU/EØS-ministeren) i forbindelse med EØS-rådet i Brussel hver høst. Dette styrker den parlamentariske og politiske dialogen i EØS.

Delegasjonen deltar videre i Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen med Europaparlamentet. Den skal bidra til bedre forståelse mellom Europaparlamentet og EØS/EFTA-statenes parlamenter på de områder som omfattes av EØS-avtalen. Komiteen møtes halvårlig og gir uttalelser om aktuell politikktutvikling i resolusjoner til EØS-rådet (utenriksministre i EØS/EFTA og EUs utenrikspolitiske ledelse).

Delegasjonens virksomhet i 2020

2020 ble for EFTA-parlamentarikerkomiteen dominert av to store saker: koronapandemien og brexit. Rent praktisk medførte pandemien at alle møter ble flyttet til digitale plattformer. Til tross for utfordringer knyttet til dette ble alle møter holdt som planlagt.

Koronapandemien hadde også betydning for substansen i arbeidet, både med hensyn til EØS og handelspolitikken. I forholdet til EU var det særlig utfordringer knyttet til fri bevegelse av varer og personer i det indre marked, samordning knyttet til reiserestriksjoner, økt samarbeid innenfor helse og felles innkjøp av vaksiner som preget diskusjonene. Komiteen så også nærmere på hvordan EUs langtidsbudsjett og vektlegging av grønn og digital omstilling i gjenreisningsarbeidet etter pandemien vil kunne prege samarbeidet i EØS fremover, både gjennom programdeltakelse, konkret politikktutforming og forhandlinger om en ny runde med EØS-midler.

EFTA-parlamentarikerkomiteene diskuterte også betydningen av pandemien for internasjonal handel, for globale verdikjeder og for EFTAs handelsforhandlinger. I samtale med tidligere WTO-sjef, Pascal Lamy, ble det lagt særlig vekt på hvordan pandemien vil prege den

allerede prekære utviklingen i WTO, fremtiden til EUs handelspolitikk og forholdet mellom USA, EU og Kina.

Brexit fortsatte å dominere arbeidet til delegasjonen og EFTA-parlamentarikerkomiteen, slik den har gjort det siden folkeavstemningen i Storbritannia i 2016. Arbeidet spisset seg til mot slutten av 2020 da overgangsperioden, hvor Storbritannia for alle praktiske formål var omfattet av EØS-avtalen, nærmet seg slutten, og forhandlinger om midlertidige løsninger og fremtidige avtaler dro seg til. Brexit var også et sentralt tema i møtet med Europaparlamentet på høsten.

Et tredjelandbesøk til Thailand for å fremme oppstart av handelsforhandlinger mellom EFTA og Thailand ble utsatt til 2021, men EFTA-parlamentarikerkomiteen holdt digitale møter med det thailandske parlamentet og den thailandske visehandelsministeren, for å berede grunnen for et senere besøk.

EFTA-parlamentarikerkomiteen fortsatte også å engasjere seg i helt konkrete handelsspørsmål og fikk gjennomslag for noen av sine foreslåtte endringer til EFTAs nye kapittel om bærekraft. Komiteen ga også innspill til arbeidet med nytt kapittel om digital handel og vektla mer åpenhet i EFTAs handelsforhandlinger.

I Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen bar året preg av pandemihåndtering i det indre marked, men det ble også tid til helt konkrete EØS-saker som Europakommisjonens forslag til minstelønnsdirektiv. EFTA-parlamentarikerkomiteen organiserte et eget møte med Europakommisjonen og Europaparlamentet om dette. Det var også tema i møtet med EØS/EFTA-ministrene på høsten.

Delegasjonens virksomhet i 2021

Pandemihåndtering, brexit og internasjonal handelspolitikk vil prege delegasjonens arbeid også i 2021. Nå som Storbritannia og EU har konkludert en handelsavtale, vil det bli viktig å se hvordan denne vil fungere i praksis og hvordan den vil påvirke Norges forhandlinger med Storbritannia om en bilateral handelsavtale.

Utviklingen i WTO vil også stå sentralt. Det vil knyttes spesielt stor spenning til (det utsatte) WTO-toppmøte i Kasakhstan, i en svært kritisk fase for det multilaterale handelssamarbeidet. For delegasjonen og EFTA-parlamentarikerkomiteen vil det være spesielt viktig å følge med på effekten av pandemien på den videre utviklingen av verdenshandelen, og betydningen av valget av ny amerikansk president for det multilaterale handelsregimet og det handelspolitiske forholdet mellom USA, Kina og EU.

Ut over dette vil EFTA-parlamentarikerkomiteen følge utviklingen i EUs handelspolitikk tett, spesielt i lys av den grønne gjenreisningen etter pandemien, og se dette i sammenheng med EFTAs pågående handelsforhandlinger. Komiteen planlegger et tredjelandbesøk til Thailand for å støtte opp under handelsforhandlinger mellom EFTA og Thailand.

Innenfor EØS vil arbeidet i 2021 fortsatt preges av betydningen av pandemien for det indre marked og fokuset på grønn og digital omstilling. Komiteen og delegasjonen vil også konsentrere seg om helt konkrete EØS-saker knyttet til blant annet arbeidsliv, energi og klima, programdeltakelse og EØS-midler.

Oslo, den 11. januar 2021

Svein Roald Hansen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2020

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2017–2021 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Ingjerd Schou (H), leder	Petter Eide (SV)
Lise Christoffersen (A), nestleder	Jette F. Christensen (A)
Espen Barth Eide (A)	Silje Hjemdal (FrP)
Emilie Enger Mehl (Sp)	Mudassar Kapur (H)
Morten Wold (FrP)	Vetle Wang Soleim (H)

Vetle Wang Soleim ble erstattet av Kårstein Eidem Løvaas 14. januar 2020. Mudassar Kapur ble erstattet av Aleksander Stokkebø 10. mars 2020.

Komitevervene er fordelt som følger:

Komité	Medlem	Varamedlem
Den faste komité	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schou	Espen Barth Eide
Komiteen for flyktninge- og befolkningsspørsmål	Emilie Enger Mehl	Kårstein Eidem Løvaas
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter	Espen Barth Eide	Petter Eide
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media	Aleksander Stokkebø	Morten Wold
Komiteen for likestillingsspørsmål	Jette F. Christensen	Petter Eide
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling	Silje Hjemdal	Emilie Enger Mehl
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene	Lise Christoffersen	
	Morten Wold	
	Jette F. Christensen	
	Petter Eide	
Komiteen for prosedyreregler og immunitet	Ingjerd Schou	
Komiteen for valg av dommere til Den europeiske menneskerettsdomstolen	Emilie Enger Mehl (tredje visepresident)	

Delegasjonsmedlemmer med verv i forsamlingen i 2020:

Medlemmer	Verv
Ingjerd Schou	President i Komiteen for prosedyreregler og immunitet
Ingjerd Schou	Medlem av byrået, styret i EPP-gruppen
Lise Christoffersen	Rapportør for Nord-Makedonia
Petter Eide	Rapportør for Albania

Europarådet og Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) ble opprettet i 1949 og har 47 medlemsland. Forsamlingens formål er å styrke menneskerettighetene, demokrati og rettsstaten i medlemslandene. PACE består av totalt 324 medlemmer (og 324 varamedlemmer) fordelt på ni fagkomiteer og flere underkomiteer. PACE gjennomfører fire årlige delsesjoner og tre årlige møter i Den faste komité. PACE har fem politiske grupper, EPP/CD (Group of the European People's Party), SOC (the Socialist Group, Democrats and Greens group), EC (European Conservatives), ALDE (Alliance of Liberals and Democrats for Europe) og UEL (United Eu-

ropean Left). Forsamlingens president velges for ett år, med mulighet og sedvane for gjenvalg én gang.

PACE vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer og Europarådets ministerkomité. PACE overvåker også medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og gjennomfører valgobservasjoner. Parlamentarikerfor- samlingen velger Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettsdomstolen og deltar aktivt i prosessen med å utnevne medlemmer til Europarådets torturkomité.

Fra Stortingets delegasjon deltar både faste medlemmer og varamedlemmer aktivt i arbeidet.

Hovedspørsmål i 2020

I lys av pandemien maktet forsamlingen på kort tid å omstille og ruste seg til å gjennomføre de fleste arbeidsoppgaver og mandat via digitale plattformer. Arbeidsformer ble endret og regelverk justert for å muliggjøre så normal drift av komiteene som mulig. Etter at man gikk over til digitale møter, ble delsesjonene avlyst eller erstattet av møter, i Den faste komité. Komiteen kan vedta resolusjoner på lik linje med plenum, men kan ikke gjennomføre valg. Som leder for Komiteen for prosedyreregler og immunitet har delegasjonsleder Ingjerd Schou stått sentralt i omstillingsarbeidet og bidratt i utarbeiding av tilleggsregler for bruk under ekstraordinære omstendigheter som alle forsamlingens politiske grupper og nasjonale delegasjoner kunne stille seg bak. Disse reglene gjør det mulig for PACE å gjennomføre valg og å fatte vedtak i plenumsesjoner digitalt.

Covid-19 og konsekvenser for menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsprinsipper

Forsamlingen rettet raskt blikket mot konsekvensene av pandemien. Både Stortingets medlemmer, PACE og Europarådet som organisasjon har vært særlig opp-tatt av at medlemslandenes krisehåndtering ikke måtte skje på bekostning av menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsprinsipper. Delegasjonen så med bekymring på hvordan enkelte medlemsstater, som del av krisehåndteringen, valgte å midlertidig fravike Den europeiske menneskerettskonvensjon, og hvordan styresmakter ved flere tilfeller omgikk parlamentene og disses kontrollfunksjon. I lys av dette har Europarådet og PACEs rolle som vakthund for demokrati- og rettsstatsprinsippene vært av særlig betydning dette året. Den interparlamentariske dialogen har vært en arena for både advarsel og støtteerklæringer til kollegaer i utsatte land. I oktober vedtok forsamlingen en resolusjon med en klar advarsel om ikke å bruke pandemien som et påskudd for å undergrave demokratiet.

Covid-19 og konsekvenser for sårbare grupper

PACE har under pandemien hatt fokus på sårbare grupper som særlig utsatte kvinner og barn, minoriteter, migranter og mindreårige enslige migranter med

flere. Ulike undersøkelser har vist at alle disse gruppene har fått det verre i løpet av pandemien. PACE har gjennom flere resolusjoner, uttalelser og erklæringer rettet fokus mot medlemsstatenes plikt til å sikre individuelle menneskerettigheter i krisesituasjoner. Istanbulkonvensjonen og arbeidet mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner har fått særlig oppmerksomhet.

Ministerkomiteen

Under januarsesjonen vedtok PACE en sentral rapport som la til rette for styrket samarbeid med Ministerkomiteen. En tilleggs mekanisme for tett samarbeid i situasjoner der medlemsland på alvorlig vis bryter med sine medlemskapsforpliktelser, ble etablert.

Andre saker

Kunstig intelligens har fått økende oppmerksomhet i PACE de siste årene. Under det utvidede møtet i Den faste komité i oktober ble syv resolusjoner med ulik tilnærming til temaet behandlet, og PACE anbefalte Europarådets ministerkomité å igangsette arbeidet med en konvensjon om kunstig intelligens. Tyskland overtok formannskapet i ministerkomiteen på tampen av 2020 og vil ha dette som et av sine prioriterte felt.

I løpet av året har delegasjonen også engasjert seg i den demokratiske utviklingen i Hviterussland gjennom møter i PACE og i den nordisk-baltiske kretsen. Menneskerettighetssituasjonen i Tyrkia og den rettsstatlige utviklingen i Polen og Ungarn har stått høyt på agendaen. Det samme gjelder barnevern og sakene mot Norge i Den europeiske menneskerettsdomstolen. Pandemien la begrensninger på PACEs gjennomføring av valgobservasjoner, men Jette F. Christensen deltok i oktober på valgobservasjon av parlamentsvalget i Georgia.

Delegasjonens arbeid i 2021

Covid-19-pandemien har vist at krisesituasjoner fort blir brukt som påskudd for å fravike grunnleggende demokratiske og rettsstatlige verdier. Det blir derfor viktig for delegasjonen å bidra til arbeidet med å styrke Europarådets rolle i Europa som vokter av disse verdiene, som også før pandemien var under press.

Delegasjonsleder Ingjerd Schou kan gjenvelges som leder av PACEs komité for prosedyreregler og vil søke gjenvalg. Lise Christoffersen og Petter Eide vil fortsette sitt arbeid som rapportører for utviklingen i henholdsvis Nord-Makedonia og Albania.

Oslo, den 14. januar 2021

Ingjerd Schou
delegasjonsleder

Årsrapport for virksomheten til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid i 2020

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 1. januar 2020 til 31. desember 2020 besto av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Eirik Sivertsen (A), leder	Runar Sjøstad (A)
Margunn Ebbesen (H), nestleder	Kent Gudmundsen (H)
Else-May Norderhus (A)	Tor André Johnsen (FrP)
Svein Harberg (H)	Arne Nævra (SV)
Bengt Rune Strifeldt (FrP)	André N. Skjelstad (V)
Willfred Nordlund (Sp)	Geir Sigbjørn Toskedal (KrF)

Generelt

Global oppvarming medfører store endringer i nord, med betydelige konsekvenser for folkene som bor der, og for naturen. Polhavet er mer åpent og tilgjengelig for menneskelig aktivitet knyttet til blant annet skipsfart, ressursutnyttelse og turisme. Et varmere og surere hav vil blant annet få konsekvenser for fiskeriene.

Samtidig har vi sett en økt politisk interesse for Arktis og nordområdene i de arktiske landene og i det øvrige internasjonale samfunnet. Særlig de fem arktiske kyststatene har styrket sin tilstedeværelse i regionen. Tiltakende spenning mellom stormaktene gjør det arktiske samarbeidet mer krevende ettersom nordområdenes sikkerhetspolitiske betydning øker. Innsatsen for å sikre at konflikter og uenigheter mellom de arktiske landene andre steder og i andre samarbeidsorganisasjoner i minst mulig grad får prege det arktiske samarbeidet, er svært viktig.

Stortingets arktiske delegasjon vil fortsette å understreke betydningen av kutt i utslipp av klimagasser for å begrense den globale oppvarmingen, og at Arktisk råd fortsetter sitt viktige arbeide på feltet.

Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid arbeider for å øke Stortingets oppmerksomhet om utviklingen i Arktis og vil spille en ledende rolle i det internasjonale samarbeidet i Den arktiske parlamentarikerkomiteen (SCPAR – Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region). SCPAR består av folkevalgte fra Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige, USA og Europaparlamentet.

Delegasjonsleder Eirik Sivertsen ble i 2018 gjenvalgt som leder av SCPAR og har vært leder av komiteen gjennom 2020. Larry Bagnell fra Canada har vært komiteens nestleder. Komiteen har i 2020 hatt ett fysisk møte i Europaparlamentet i Strasbourg samt to digitale møter.

Hovedsaker i 2020

Det arktiske parlamentarikersamarbeidet har vært sterkt preget av koronapandemien i 2020. Fraværet av fysiske møter har ført til et lavere aktivitetsnivå enn normalt. Mange møter og konferanser er avlyst eller utsatt

grunnet pandemien. For den norske delegasjonen var det mest betydelige at den 14. arktiske parlamentarikerkonferansen, som var planlagt i Tromsø 1.–3. september 2020, ble utsatt til første halvår 2021.

I starten av året, 12.–13. februar 2020, møttes Den arktiske parlamentarikerkomiteen i Europaparlamentet i Strasbourg, hvor hovedsakene på dagsordenen var utviklingen av en arktisk politikk i EU, rapport fra Islands formannskap i Arktisk råd og forberedelser til den arktiske parlamentarikerkonferansen. Delegasjonsleder Sivertsen hadde også flere bilaterale møter med medlemmer av Europaparlamentet.

Den 2.–3. mars 2020 deltok delegasjonen på et møte mellom medlemmene av de nordiske landenes arktiske delegasjoner i Sveriges riksdag. Dette var det tredje møtet mellom de nordiske delegasjonene, og dagsordenen for møtet var preget av det pågående arbeidet med å oppdatere de arktiske strategiene i de respektive landene, samt presentasjon fra forskere om levekår og ulike dimensjoner av sikkerhet i Arktis.

Et viktig tema på det digitale møtet i Den arktiske parlamentarikerkomiteen den 4. juni 2020 var beredskap i Arktis, særlig i forbindelse med konsekvenser av covid-19-pandemien i Arktis og forsterket samarbeid knyttet til den sterke økningen av skogbranner i regionen.

På det digitale møtet den 3. desember 2020 var hovedtema konsekvensene for den arktiske politikken i USA etter valget i november, russiske planer for sitt formannskap i Arktisk råd 2021–2023 og nye nasjonale arktiske strategier.

Gjennom året har delegasjonen også deltatt på ulike digitale konferanser, som da delegasjonsleder Sivertsen innledet om det arktiske parlamentarikersamarbeidet på «Northern Forum» i russisk regi. Sivertsen og Nordlund møtte USAs nyutnevnte spesialrepresentant for Arktis, James DeHart, på den amerikanske ambassaden den 28. september 2020.

Delegasjonen har gjennomført halvårlige nordområdedialoger på Stortinget med utenriksministeren om utviklingen i nordområdepolitikken og det internasjonale

nale samarbeidet i Arktis. Delegasjonen hadde en gjennomgang av rammene for nordområdedialogen særlig knyttet til åpenhet og offentlighet for møtet. I denne forbindelse ble et brev sendt til Harberg-utvalget med informasjon om nordområdedialogen, dens innhold og formål.

Delegasjonens planer for 2021

Stortinget vil være vertskap for den 14. arktiske parlamentarikerkonferansen den 12.–14. april 2021. Planleggingen og gjennomføringen av konferansen er et samarbeid mellom delegasjonen og Den arktiske parla-

mentarikerkomiteen. Det er ikke besluttet om det vil bli en digital konferanse, eller om det vil kunne gjennomføres et fysisk møte.

I den grad situasjonen tillater det, ønsker delegasjonen å gjennomføre en delegasjonsreise våren 2021 og være en ledende deltaker i «Nordområdepartnerskapet», som planlegger felles arrangementer under Arendalsuka i august 2021.

I tiden frem mot den arktiske parlamentarikerkonferansen i april vil det også finne sted digitale møter i Den arktiske parlamentarikerkomiteen og delegasjonen for planlegging av konferansen.

Oslo, den 15. januar 2021

Eirik Sivertsen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2020

Stortingets delegasjon til NATO PA for valgperioden 2017–2021 består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Christian Tybring-Gjedde (Frp), leder	Erlend Wiborg (Frp)
Liv Signe Navarsete (Sp), nestleder	Hårek Elvenes (H)
Trond Helleland (H)	Lene Westgaard-Halle (H)
Sverre Myrli (A) ¹	Tellef Inge Mørland (A) ²
Marianne Marthinsen (A)	Kari Elisabeth Kaski (SV)

¹ Sverre Myrli erstattet Eirik Sivertsen (A) i oktober 2018.

² Tellef Inge Mørland erstattet Nils Kristen Sandtrøen (A) i oktober 2019.

Komitevervene er fordelt som følger:

Komité	Medlemmer
Political Committee	Liv Signe Navarsete og Hårek Elvenes
Defence and Security Committee	Trond Helleland og Erlend Wiborg
Committee on the Civil Dimension of Security	Marianne Marthinsen og Tellef Inge Mørland
Economics and Security Committee	Christian Tybring-Gjedde og Kari Elisabeth Kaski
Science and Technology Committee	Sverre Myrli og Lene Westgaard-Halle
Mediterranean and Middle East Special Group	Erlend Wiborg og Lene Westgaard-Halle
Ukraine-NATO Interparliamentary Council	Liv Signe Navarsete og Sverre Myrli

Følgende representanter har verv i parlamentarikerforsamlingen:

Liv Signe Navarsete	<i>Vice Chair</i> (nestleder) i Political Committee (valgt under årlig sesjon i 2018 og er nå gjenvalgt frem til årlig sesjon i 2021)
Christian Tybring-Gjedde	<i>General Rapporteur</i> (hovedrapportør) i Economics & Security Committee (valgt under årlig sesjon i 2018 og er nå gjenvalgt frem til årlig sesjon i 2021)

Generelt

NATOs parlamentariske forsamling er en internasjonal organisasjon for parlamentarikere fra NATOs medlemsland. NATO PA er ikke en del av NATO og har ingen formell beslutningsmyndighet overfor alliansen. Forsamlingen er likevel et viktig bindeledd mellom NATO og medlemslandenes parlamenter. Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen resolusjoner (anbefalinger) rettet til Det nordatlantiske råd (NAC) og til medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. NATOs generalsekretær taler vanligvis under forsamlingens sesjoner og gir skriftlige svar på forsamlingens resolusjoner.

NATOs 30 medlemsland er representert i NATO PA, i tillegg til 15 assosierte land og 8 nasjonale observatørdelegasjoner. I tillegg har Europaparlamentet, OSSEs parlamentarisk forsamling (OSSE PA) og Europarådets parlamentarisk forsamling (PACE) observatørstatus i NATO PA.

NATO PA møtes til en høst- og en vårsesjon, der høstsesjonen – «årlig sesjon» – er forsamlingens viktigste årlige arrangement. I tillegg organiseres det en rekke studiereiser og konferanser. Gjennom arbeidet i NATO

PA får medlemmene innsikt i viktige sikkerhetspolitiske spørsmål og det transatlantiske samarbeidet som alliansen er bygget på. Kunnskapen kommer Stortinget til nytte gjennom arbeid i komiteer og i debatter.

NATO PA og covid-19-pandemien

Også NATO PAs arbeid ble i 2020 sterkt preget av covid-19-pandemien. Praktisk talt alle planlagte reiser og besøk ble avlyst fra tidlig mars. Etter dette kompenserte sekretariatet i Brussel for mangelen på fysiske møter gjennom å arrangere en rekke digitale møter og webinarer. Høstsesjonen ble i sin helhet avholdt digitalt fra 18. til 23. november.

Sekretariatet i Brussel fikk gjennomgående svært positive tilbakemeldinger fra medlemsdelegasjonene for sin evne til raskt å tilpasse seg en drastisk endret arbeidshverdag. Gode digitale løsninger har gjort at alle vanlige valg- og beslutningsprosesser har kunnet bli gjennomført også i pandemiåret.

Hovedtema i 2020

Pandemiens konsekvenser for sikkerhetspolitikken ble også satt på NATO PAs faglige dagsorden. Alle de fem

underkomiteene i forsamlingen utarbeidet én rapport hver om innvirkningene av pandemien på deres fagområde. Som hovedrapportør i *Economics and Security Committee* var delegasjonsleder Christian Tybring-Gjedde ansvarlig for en rapport og en resolusjon om de globale økonomiske konsekvensene av pandemien. Blant hovedbudskapene var at internasjonalt samarbeid er helt avgjørende for å løse krisen, og at forsvarsbudsjettene ikke bør nedprioriteres til tross for de store økonomiske utfordringene pandemien forårsaker. Både rapporten og resolusjonen ble godt mottatt av forsamlingen og enstemmig vedtatt.

Utfordringene ved Kinas fremvekst var gjenstand for kraftig økt oppmerksomhet fra NATO PA i 2020. Forsamlingen uttrykte betydelig bekymring for at Kina forkaster de liberale demokratiske verdiene som NATO-landene bygger på, og for at landet – til dels med suksess – søker å eksportere sitt autoritære samfunnssystem til resten av verden. Samtidig tok forsamlingen til orde for at NATO må ha dialog med Kina der det er mulig, for kunne å løse uenigheter på en konstruktiv måte.

Christian Tybring-Gjedde var ansvarlig for den ene av tre rapporter fra NATO PA som omhandlet Kina i 2020. Temaet for Tybring-Gjeddes rapport var Kinas såkalte «silkeveiprojekt» (BRI). Rapporten advarte om at dette gigantiske infrastrukturprosjektet risikerer å gjøre deltakende land, blant dem flere NATO-land, mer økonomisk og strategisk avhengig av Kina. Den omhandlet også Kinas interesser og rolle i Arktis og digital infrastruktur, herunder utbyggingen av 5G-nett. Også denne rapporten ble enstemmig vedtatt under den digitale høstsessjonen i november.

Blant andre viktige tema for NATO PA i 2020 kan nevnes den vedvarende trusselen Russlands militære ambisjoner innebærer for NATO, ønsket om et tettere samarbeid mellom EU og NATO, viktigheten av å opprettholde NATO-landenes militærteknologiske fortrinn og kvinners rolle på freds- og sikkerhetsfeltet.

NATOs generalsekretærs budskap under sesjonene

Under den digitale høstsessjonens plenums sesjon mandag 23. november deltok NATOs generalsekretær Jens Stoltenberg. Stoltenberg advarte mot muligheten for at den pågående helsekrisen også kan bli en sikkerhetskrise, og oppfordret derfor medlemslandene til å opprettholde bevilgningene til sine forsvarsbudsjett på tross av pandemien.

Stoltenberg pekte på at Kinas fremvekst innebærer både muligheter og utfordringer, men understreket at

NATOs medlemsland må stå sammen for å håndtere de sikkerhetspolitiske implikasjonene av Kinas stadig sterkere selvhevdelse. Generalsekretæren advarte dessuten mot en for rask tilbaketrekning av NATO-styrker fra Afghanistan i en tid der det pågår fredsforhandlinger for landet.

NATO 2030

Under NATOs toppmøte i London i desember 2019 vedtok medlemslandenes politiske ledere å iverksette en «refleksjonsprosess» for å styrke alliansen i en tid med økte politiske splittelser. Målet med prosessen, som senere ble omdøpt til «NATO 2030», er å gjøre alliansen enda mer politisk forent og militært sterk og i bedre stand til å understøtte global fred og sikkerhet. Det ble nedsatt en ekspertgruppe som leverte en rapport til generalsekretæren om temaet mot slutten av 2020. NATO PA leverte tidlig på høsten 2020 et samlet innspill til denne ekspertgruppen, på bakgrunn av individuelle innspill fra alle medlemsdelegasjonene. I tillegg utarbeidet forsamlingen en resolusjon om temaet, der det ble understreket at felles verdier og styrken i det transatlantiske forholdet er nøkkelen til NATOs suksess både i dag og i fremtiden. Det ble også tatt til orde for å fornye NATOs strategiske konsept for bedre å reflektere dagens sikkerhetssituasjon. Videre mente forsamlingen at NATO må fortsette å ha et «360 graders blikk» på utfordringer og trusler mot alliansens medlemsland, og at alle medlemslandene må søke å møte de målene om forsvarsbevilgninger som alliansen har vedtatt.

Ny president i NATO PA

Under den digitale høstsessjonen i november ble det amerikanske kongressmedlemmet Gerald Connolly (Demokratene) valgt som ny president i NATO PA. NATO PAs president sitter normalt i to år.

Delegasjonens planer i 2021

Ettersom covid-19-pandemien fortsatt pågår, er det pr. i dag usikkert når, og i hvor stor grad, NATO PA vil ha mulighet til å arrangere fysiske møter i 2021.

Som avtroppende *General Rapporteur* i Economics & Security Committee vil Christian Tybring-Gjedde utarbeide sin siste rapport for forsamlingen, der temaet vil være bevilgninger til forsvars- og sikkerhetsformål blant NATOs medlemsland. Tybring-Gjedde vil legge frem utkast til denne rapporten under vårsessjonen, og rapporten vil som vanlig bli lagt frem for endelig vedtak på høstsessjonen.

Oslo, den 14. januar 2020

Christian Tybring-Gjedde
delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2020

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling i 2020 besto av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Siv Mossleth (Sp), leder	Knut Arild Hareide (KrF)
Sivert Bjørnstad (FrP), nestleder	Hans Andreas Limi (FrP)
Åsmund Aukrust (A)	Nicholas Wilkinson (SV)
Torill Eidsheim (H)	Elin Rodum Agdestein (H)
Kari Henriksen (A)	Ingrid Heggø (A)
Abid Q. Raja (V) (André N. Skjelstad (V) fra 24. januar 2020)	Mari Holm Lønseth (H)

Representantenes komitétilknytning i OSSE PA er som følger:

Komité	Medlemmer
Første komité (politikk og sikkerhet)	Sivert Bjørnstad og Abid Q. Raja (André N. Skjelstad fra 24. januar 2020)
Andre komité (økonomi, vitenskap, teknologi og miljø)	Åsmund Aukrust og Torill Eidsheim
Tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)	Siv Mossleth og Kari Henriksen

Følgende representanter har verv i OSSEs parlamentarikerforsamling:

Medlem	Verv
Kari Henriksen	Vise-president og rapportør i tredje komité (demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål)
Torill Eidsheim	Spesialrepresentant for Arktis
Abid Q. Raja	Leder for OSSE PAs ad hoc-komité for anti-terrorarbeid (til 24. januar 2020)

Generelt

OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning, drøfte politiske tema av betydning for organisasjonen og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak. Forsamlingen har 323 medlemmer fra 56 parlamenter. Forsamlingen spiller en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR). Forsamlingen har tre faste komiteer: første komité for politiske og sikkerhetsmessige spørsmål, andre komité for økonomi, vitenskap, teknologi og miljø og tredje komité for demokrati samt for menneskerettigheter og humanitære saker. OSSE PAs viktigste møte er hovedsesjonen, som finner sted årlig i juli. Hovedsesjonen munner ut i en erklæring med resolusjoner. I tillegg gjennomføres det et vintermøte i Wien, OSSEs hovedsete, og et høstmøte i et

av medlemslandene. De nordisk-baltiske landene har jevnlig koordineringsmøter.

Hovedsaker i 2020

Hovedtemaene under vintermøtet i forsamlingen i Wien i februar 2020 ble OSSEs verktøy og mekanismer for å løse frosne konflikter, sikkerhetsimplikasjoner av klimaendringene, samt multilateralt samarbeid for menneskerettigheter. I første komité (sikkerhetspolitiske spørsmål) la man vekt på hvordan OSSEs verktøykasse best kunne brukes for å løse frosne konflikter i regionen. I andre komité (økonomi og miljø) ble sikkerhetsimplikasjonene av klimaendringer og parlamentarikerens rolle debattert. Delegasjonsmedlem Torill Eidsheim åpnet debatten i kraft av å være spesialrepresentant for arktiske spørsmål og vektla klimaendringer og behovet for handling. I tredje komité (demokrati og menneskerettigheter) la delegasjonsmedlem og visepresident Kari Henriksen fram sine forslag til fire overordnede temaer for rapport og resolusjon for hovedsesjonen: tillit, inkludering, beskyttelse og lovgivning. Hun understreket særlig at parlamentarikere må være vaktbikkjer for

at menneskerettighetene overholdes, og har ansvar for at systemene i hjemlandet oppfyller de internasjonale forpliktelsene OSSE-landene har tatt på seg.

Som følge av reiserestriksjonene under koronapandemien ble aktiviteten i OSSE PA videreført på digitale plattformer. Det ble tatt initiativ til en serie med nettmøter om pandemiens påvirkning på de ulike deltakerstatene. Det var bred deltakelse i møtene. I et nettmøte om påvirkningen på demokratier og menneskerettigheter kom det fram at flere lands unntakslover begrenset både rettigheter og parlamentenes rolle. Delegasjonens medlemmer har også hatt fokus på likestillingsaspekter både ved nedstengningen og i arbeidet til selve forsamlingen.

Hovedsesjonen i 2020 skulle ha funnet sted i Vancouver, men ble avlyst på grunn av pandemien. Alle vervene i ledelsen av organisasjonen ble forlenget. Det ble avholdt uformelle, digitale møter i «Standing Committee» i hhv. juli og november. Behovet for å kunne gjennomføre formelle møter som kan ta beslutninger, ble klart uttrykt fra norsk side sommeren 2020. Den norske delegasjonen bidro til å utarbeide nødprosedyrer som trolig vil muliggjøre formelle digitale møter i 2021, herunder valg til lederverv i forsamlingen.

Paris-charteret fra 1990 («Charter of Paris for a New Europe») inneholder grunnlaget for OSSEs brede tilnærming til sikkerhet og bygger på Helsinki-avtalen fra 1975. OSSE PA markerte 30-årsjubileet i et eget nettmøte under OSSEs ministermøte. Delegasjonsmedlem Kari Henriksen deltok i kraft av vervet som visepresident i OSSE PA i et eget møte i OSSEs tredje komité om Paris-charteret. Hun understreket at charterets innhold er imponerende sett med dagens øyne, og at alle OSSEs deltakerstater bør gjennomføre det. Prinsipper som ytringsfrihet, forsamlingsfrihet og trosfrihet brytes hver dag i deler av OSSE-regionen.

Ordskiptet om de frosne konfliktene i OSSE-regionen, som Nagorno-Karabakh, Abkhasia og Tskhinvali i

Georgia, Transnistria i Moldova og Krim-halvøya og konflikten i Øst-Ukraina, var skarpt også i 2020. Situasjonen i Hviterussland etter valget 9. august ble også drøftet på forsamlingens møter. OSSE PAs byrå tilbød også å reise til Hviterussland og bidra til dialog. Hviterussiske myndigheter ønsket ikke dette. OSSE PAs byrå holdt et nettmøte der lederen for den hviterussiske OSSE PA-delegasjonen og opposisjonsleder Svetlana Tikhanovskaja deltok. OSSE PA fremstod også i 2020 som svært delt, ofte med Russland isolert på den ene siden.

Spesialrepresentant i OSSE PA for arktiske spørsmål, Torill Eidsheim, tok initiativ til et webinar om Arktis og klima. Nettmøtet var en del av innsatsen for å reetablere miljø- og klimaspørsmål som et sentralt tema på OSSEs agenda og synliggjøre sammenhengen mellom klimaendring og sikkerhet.

OSSE PA deltok i færre valgobservasjoner enn planlagt i 2020 pga. pandemien. Delegasjonsmedlem Kari Henriksen ledet i kraft av vervet som visepresident i OSSE PA forsamlingens korttidsobservatører under presidentvalget i USA under strenge smittevern hensyn. Hun deltok også digitalt i OSSE PAs valgobservasjon av parlamentsvalget i Montenegro.

Delegasjonens planer for 2021

Delegasjonen vil opprettholde fokus på saker som tradisjonelt har vært av betydning for Norge, for eksempel demokratiutvikling og menneskerettigheter. Delegasjonen vil også bruke sesjonene og vervene delegasjonsmedlemmene innehar, til å fremme norske prioriteringer. Deltakelse i valgobservasjonsoppdrag er et viktig bidrag til OSSEs målsettinger om demokratiutvikling og støtte til menneskerettigheter også under pandemien. Delegasjonsmedlem Kari Henriksen stiller som kandidat til vervet som president i OSSE PA. Valget finner sted i juli 2021.

Oslo, den 13. januar 2021

Siv Mossleth
delegasjonsleder